

Aslı Erdoğan

---

Orașul  
în mantie purpurie

Traducere din limba germană de Gabriella Eftimie

POLIROM  
2019

## Undeva departe

Din iad până-n paradis e cale lungă,  
din paradis până în iad, doar un pas.

Proverb persan

În seara aceea în care a cumpărat un caiet cu sloganul „Ai grijă de natură. Moartea e veșnică!” pe copertă, tocmai ieșise de la poliție, unde fusese torturată vreo opt ore înainte să i se dea drumul. Se oprise la o pizzerie din Catete unde a turnat în ea găleți întregi de suc de papaya și cafea, în timp ce-a terminat aproape un pachet de țigări. Apoi s-a dus să cumpere cel mai gros caiet de notițe pe care l-a văzut vreodată la un vânzător ambulant. Cu toate astea, a avut nevoie de câteva zile până a reușit să noteze câteva rânduri pe prima pagină:

*Jur să spun adevărul și numai adevărul. Așa începe fiecare confesiune a unui martor aflat într-o sală de judecată, cel puțin în filmele de la Hollywood... Dar scriitorii care încep o povestire în felul ăsta își dau seama în scurt timp că proiectul lor e sortit eșecului. Și asta fiindcă, încă dinainte să termine prima versiune, scriitorul trebuie să fi*

făcut niște alegeri și, mai ales, să fi hotărât din ce perspectivă va spune povestea. Despre ce, când și cum să scrie cartea. Ca scriitor, are să-și dea seama imediat că diferite perspective creează adevăruri cu totul diferite, la fel cum un joc de poker cu douăzeci și șase de cărți deschide o serie de combinații interminabile. Ea, una, n-ar îndrăzni să pretindă că face doar alegeri obiective. Fie c-o face conștient sau nu, o să includă prejudecăți, estimări subiective, scuze și minciuni în povestirile ei. Într-o bună zi o să i se descopere toate temerile și încordările, toate complexele de inferioritate și atunci o s-o acuze de lipsă de spirit de observație obiectiv. Pentru că nu există orgoliu care să fie într-atât de modest încât să-și accepte limitările. Dacă scriitorul trece de această etapă fără să-și fi pierdut încrederea în povestirea sa, ar trebui să-l felicităm pentru încăpățânarea și idealismul lui – mai ales dacă ne gândim că stadiul acesta presupune o ultimă șansă pentru scriitor să nu se mai fân-dosească acum, că și-a dat seama că trebuie să construiască o punte între cuvinte și realitate, fără să fi primit vreun manual de instrucțiuni, unde trebuie să-și asume responsabilitatea pentru orice alegere făcută, de la conținut și până la accentuarea anumitor părți. Dar cea mai cruntă dezamăgire îl cuprinde atunci când toate aceste zile și nopți nedormite, petrecute între patru pereți asupra unei colecții de scrumiere, se sfârșesc și scriitorul cu pricina a mai căpă-tat câteva riduri pe frunte. Rezultatul tuturor acestor efor-turi și sacrificii, chinuri și anxietate existențială nu e deloc puntea pe care spera s-o construiască, podul care avea să-l lege de lumea înconjurătoare. În timp ce viața se scurge în meandrele ei, cu toată ironia și indiferența caracteristică,

*scriitorul descoperă într-o zi că singurul lucru pe care a reușit să-l construiască e un turn de veghe pentru sine, din care să observe deșertăciunea înfricoșătoare a realității. Un turn instabil în care vântul vuieste printre bârnele de lemn pleznite. Și, până la urmă, întrebarea supremă pe care trebuie să și-o pună toți scriitorii e: de fapt, cât adevăr sunt în stare SĂ SUPT?*

Nu mai știa când a luat decizia să scrie *Orașul în mantie purpurie*. Probabil că nici n-a luat o astfel de decizie. La fel ca restul lucrurilor importante, scrisul a apărut în viața ei în urma unor întâmplări, întâlniri și coincidențe inexplicabile. Özgür căzuse, pur și simplu, victima unei fixații bruște. Și fixația asta avea chipul abătut al unui copil neiubit.

Primele luni amare și pline de anxietate petrecute în Rio i-au chinat creativitatea ca pe o iapă gata să fete: neputând să-și nască progenitura, burta îi creștea în continuare, gata să plesnească. Găsise și un nume pentru schimbarea prin care trecuse într-un ritm amețitor: o numea „procesul decăderii”. La tropice, totul de descompunea în timp record, dar creștea la loc la fel de repede. Locurile defrișate se transformau peste noapte într-o junglă de iarbă sălbatică și tufișuri cu țepi veninoși. Ordinea se transforma în haos, întregul se destrăma, domesticul se sălbăticea. O dovadă clară în ceea ce privește existența legilor termodinamice care controlează universul.

În prima perioadă se aruncase cu o îndrăzneală incredibilă în diverse relații amoroase care, odată cu trecerea timpului, au devenit tot mai ostentative. Setea ei, târziu

descoperită, de jocuri sexuale a rezultat în îmbrățișări magice și aleatorii. S-a lăsat sedusă de bărbați cu nume latine melodioase precum Fernando, Roberto și Rodrigo, terminate într-un „o” moale, și de fiecare dată s-a îndrăgostit la fel de nebunește. Dar bărbații ăștia dispăreau la fel de repede cum apăreau, cu o vorbă mieroasă, un jurământ, un zâmbet cald, după o noapte pasională care mai mult îi accentua decât îi alina singurătatea. (Și de fiecare dată îi serveau aceeași scuză: „Nu pune la inimă, dragă. Ești în Rio”.) Auzise astfel de replici de nenumărate ori, în situații similare, doar că erau rostite de persoane diferite. „Trebuie să te văd. Chiar în clipa asta. În noaptea asta. Mi-e dor de parfumul tău. Te sun la cinci.” O singură dată a înghițit momeala, prima oară când a auzit replica. Ca să ajungă acasă la fix, plecase de la cinema la mijlocul filmului și alergase de parcă ar fi zburat pe un covor magic. Ore, zile și săptămâni a stat apoi lipită de telefon. Ca o proaspătă mamă ce refuză să accepte că bebelușul ei s-a născut mort.

N-a putut să treacă peste durerea din perioada asta, și când nopțile au continuat să se aștearnă înaintea ei ca niște tuneluri întunecate, s-a agățat de diferite corpuri omenеști – era felul ei de-a alina durerea aceea insuportabilă. Neexperimentată cum era, a zburat de la un dansator de samba pasional la celălalt. Era perfect conștientă că, în ceea ce privește legăturile amoroase, era doar o jucărie pentru bărbați, dar singurătatea o zăpăcise atât de tare, încât se mulțumea și cu cea mai mică aluzie la dragoste pe care putea s-o perceapă în relațiile astea egoiste. În fanteziile ei, cea mai ștearsă amintire se transforma

într-o aventură demnă de poveste. Memoria ei distorsiona şi exagera atât plăcerea pe care o simţise, cât şi importanţa relaţiei cu pricina. Autoamăgirea ei a atins apogeul când a stat lipită de telefon şi a aşteptat, dar, îndată ce a auzit mesageria vocală, când cineva i-a răspuns „*Oi!*” în felul ăla arogant, dezabuzat şi răsfăţat cu care se obişnuise în Rio, a închis telefonul.

Oraşul o dezamăgise şi ea se dezamăgise pe sine. Pentru că dacă n-ar fi făcut-o, n-ar fi fost în stare să-şi vândă corpul atât de ieftin şi, din păcate, în mercantilismul amoros din Rio, corpul era singurul lucru care conta cât de cât.

Bărbatul cu care vorbise la telefon şi care cu doar o oră în urmă i-a promis c-o s-o sune n-a apărut toată noaptea. A lăsat-o să aştepte câteva ore bune în cel mai periculos cartier din Rio. Cel de-al doilea cec pe care-l primise de la şeful ei, împreună cu un milion de scuze, n-a fost acceptat de bancă, şi studentul la care s-a dus dimineaţa devreme, pe o ceaţă de nepătruns – timp în care a schimbat trei autobuze – nu era acasă. Pe drum înapoi, când simţea că moare de foame pentru că nu apucase să ia micul dejun, a fost ameninţată de un copil al străzii care-i pusese cuţitul la gât şi ţipase la ea să-i dea şi ultimul bănuţ din poşetă. Prietenele ei i-au sedus iubitul de faţă cu ea şi se aşteptau să le fie recunoscătoare pentru c-o iniţiaseră în arta seducţiei. A încercat să se țină departe de viaţa de pe străzile din Rio, o viaţă pe care n-ar fi putut s-o suporte. Cangrenă, împuşcături şi sex. Era suficient să facă un pas ca să se trezească alături de un copil informat şi să se confrunte cu întrebarea: „Ce, nu mai sunt om? Oare asta înseamnă să fii om?”.

Fu nevoită să renunțe unul după altul la principiile adunate din experiențele ei. Le consumase și abuzase de ele în cel mai crud mod cu putință.

Micile insule ale cercului interior pe care-l numise EUL ei alunecaseră încet-încet tot mai departe și se transformaseră în sateliți pe care nu-i mai putea controla. Scoarța goală rămasă în urmă era sortită putrezirii și sentinței nemiloase a timpului.

La început a căutat adăpost la un prieten vechi, literatura. Căuta un scriitor care să lumineze noaptea din ce în ce mai întunecată din sufletul ei. Un scriitor care călătorește în țări mai puțin civilizate, care știe cum e să-ți pună un puști de doisprezece ani – un copil – cuțitul la gât. Özgür trăia acum în două lumi complet diferite. În prima lume, plină de sonate pentru pian și povestiri de Cehov, marea aceea fără fund numită viață era simbolizată de o scoică fragilă. În cealaltă, aparținând junglei lacome, o lume care se străduia să subjuge tot ce crește și e viu, dominau asasinii plătiți și dezamăgirile în dragoste. Özgür căutase mult timp un scriitor care s-o ajute să înlocuiască lumea aceasta reală, dar irațională în care trăise atâta timp, cu una închipuită, dar mult mai omezească.

Până la urmă a înțeles că singura care avea cum să găsească un rost în pustietatea aceea care îi invadase sufletul era ea însuși. Nimeni altcineva nu putea să-i explice misterele vieții, nimeni altcineva n-avea cheile la lacătul ei. Ziua în care s-a hotărât să înfrunte violența absurdă din oraș a coincis cu ziua în care a început să scrie. Nu scria pentru sine și nici pentru alții, scria pentru că era